

**MAGYARORSZÁG
JELENTŐSEBB VADJAI**

1. sorozat

A magyarországi vadgazdálkodást és vadászatot, melyek hagyományai nagymúltú vadászati kultúránkban gyökereznek, eredményeik világszerte ismertté tették.

1945-ben az ingatlan tulajdonjogának és a vadászati jognak a szétválasztásával a vadászati jog az állam birtokába ment át. Az állam a vadászati jogot vadász-társaságoknak és más állami vállalatoknak adta.

Az ország vadászterülete 8.918.000 ha, melynek 82⁰/₀-án gazdálkodik 776 vadász-társaság.

A vadgazdálkodás célja a vadállomány fejlesztése, összhangban a természetvédelmi programmal, a mezőgazdaság és erdőgazdálkodás célkitűzéseivel, valamint a sport- és turisztikai igényekkel, de nem utolsósorban a gazdaságosság szempontjaival is.

A természet védelme egyrészt jogszabályok érvényesítésével, másrészt természetvédelmi területek, körzetek kijelölésével valósítható meg. A nagyvadak védelmét a vadvédelmi körzetek szolgálják: a szarvasállomány genetikai értékének megőrzése a Gemenci Állami Erdő- és Vadgazdaság, valamint a Zalai Állami Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság feladata, a világhírű dämállomány védelmére pedig a Gyulaji Állami Erdő- és Vadgazdaság van kijelölve. Dévaványa körzetében védelmi terület létesült az Európában egyedülállóan népes tüzokállomány megőrzésére. A vizek vadjai a Hortobágyi Nemzeti Parkban, Kardoskút, Fehértó, Sasér, Pusztaszér—Dinnyés területén, a Kisbalatonon és az Ó-Dráván állnak védelem alatt.

A vadászati idény meghatározásánál a veszélyeztetett állatfajok védelmére született rendeleteket, határozatokat a vadászoknak messzemenően figyelembe kell venniük. Jelenleg Magyarországon a nagyszámban előforduló és igen jelentős károkat okozó vaddisznó, róka, üreginyúl, varjú, szarka és szajkó vadászható egész évben.

A vadász-társaságokat a Magyar Vadászok Országos Szövetsége (MAVOSZ) fogja össze. Feladata a vadász-társaságok társadalmi irányítása, érdekeik képviselése, a vadászok nevelése, oktatása.

Mindannyiunk érdeke hazánk vadjainak védelme!

A világszerte híres magyar vadállományból csupán néhány fajt mutat be 2 sorozatban a 24 színes diakép, melyeken eredeti élőhelyükön láthatók a vadgazdálkodás szempontjából legjelentősebb vadjaink. Nem lenne teljes a kép, ha nagyvadjaink között nem szerepeltetnénk a szigorúan védett „magyar struccot”, a tüzokot. Megismerkedhetünk néhány apróvaddal is, melyeknek zöme jelentős kárt okoz a védett és vadászható apróvadállományban, mezőgazdasági termelvényeinkben.

Nagyvadak:

1. Gímszarvas (*Cervus elaphus hippelaphus*)

A legnagyobb testű, a legkecsesebb és legértékesebb nagyvadunk a gímszarvas. Az alföldi megyék kivételével az egész országban megtalálható, főleg az erdősült területeken. A legértékesebb szarvaspopulációk Zala, Somogy és Tolna megyében élnek. Állományukat 64.000 db-ra becsülik. Hímivarú egyedet, a bikát, mely értékes agancsot visel, szeptembertől január végéig lehet vadászni. A szarvastehén, az üdő és a borjú szeptembertől február közepéig lőhető.

2. Dámvad (*Dama dama*)

Dél-Európából és Kisázsiából telepítették be hazánkba. Testnagysága kb. fele a gímszarvasénak. Élőhelyük megegyezik, de a dámvad állománya jóval kisebb, 14.000 db-ra becsülik. A dámbika kifejtett agancsa lapátszerű, ezért dámlapátnak nevezik. A leghíresebb populáció Gyulajban él. A dámbika októbertől december végéig vadászható, a dámtéhen, az üdő és a borjú októbertől január végéig.

3. Szikaszarvas (*Cervus nippon*)

A dámszarvasnál kisebb testű, rövidebb nyakú állat. A Távolszeletről telepítették be hazánkba a Mezőföldi Erdő- és Vadgazdaság területére, a fehér-csurgói vadaskertbe. Vadaskerti viszonyok között különösen jól szaporodik. Bikája jóval kisebb agancsot növeszt, mint a gímszarvas. Vadászati ideje szeptembertől december végéig tart.

4. Őz (*Capreolus capreolus*)

Egész Európában elterjedt, és hazánkban is mindenhol megtalálható. Hímjét őzbaknak, nőstényét őzsutának, szaporulatát gidának nevezzük. Testtömege 15—20 kg. Állományát 227.000 db-ra becsülik. Az őzbak szintén agancsot fejleszt, melyet minden évben újranöveszt. Az őzbakra májustól szeptember végéig, a sutákra és gidákra szeptembertől január közepéig lehet vadászni.

5. Muflon (*Ovis musimon*)

Szardínia és Korzika szigetéről telepítették be hazánkba. Hímjét muflonkosnak, nőstényét jerkének, szaporulatát báránynak nevezzük. Testalkata a házijuhéhoz hasonló. A kos állandóan növekvő, ívelt szarvat, másnéven csigát visel. Élőhelye a köves talajú lombos vagy elegyes erdő. Állományát 9.000 db-ra becsülik. Szeptembertől január végéig vadásszák.

6. *Vaddisznó* (*Sus scrofa*)

Az alföldi megyék kivételével az ország egész területén honos. A hímet kannak, a kifejlett anyát kocának, szaporulatát malacnak nevezzük. A kan szemfogai hatalmas, kampó alakú agyarrá fejlődnek. Állományát 33.000 db-ra becsülik. Jelentős kárt okoz az erdő- és mezőgazdasági termelvényekben, ezért egész évben vadászható.

7. *Túzok* (*Otis tarda*)

Európa legnagyobb testű madara, a kifejlett kakas testtömege 8—18 kg, a tojóké 4—5 kg. A kiterjedt sík alföldeket szereti, ezért a puszta madaraként emlegetik. Mindenevő. Európában Magyarország rendelkezik a legnagyobb állománnyal, a legutolsó becslések szerint 2.400 db él hazánkban. Szigorúan védett, nem vadászható vadfaj. A hazai tűzokvédelmi program büszkesége a Dévaványai Tűzokvédelmi Rezervátum.

Kártékony madarak:

8. *Dolmányos varjú* (*Corvus cornix*)

Szürke, tarka, hamvas varjúnak is hívják. Feje, szárnya és farka fekete, a többi része szürke. Az ország minden részén előfordul. Egyedül él. Bizalmatlan természetű. A szárnyas apróvadfajok fészekaljainak pusztításával komoly károkat okoz. A fácaállomány növelésével számuk és így kártételük is fokozódott, ezért egész évben vadászható.

9. *Vetési varjú* (*Corvus frugilegus*)

Sík vidéki erdőkben, ligetekben telepesen költ. A nagyüzemi mezőgazdasági művelés hatására, a szürke varjúhoz hasonlóan, ragadozó életmódra tért át, az apróvadállomány és a földön fészkelő hasznos madarak egyik kártevőjévé vált. Nagyobb számú megjelenése elemi csapást jelent a mezőgazdasági kultúrákra is. Egész évben vadászható.

10. *Szarka* (*Pica pica*)

Fekete-fehér, zománcos fényű tollruhájáról, billegő, hosszú farkáról könnyen felismerhető. A mezőgazdaságilag művelt területeken elterjedtebb, mint a nagyobb erdőkben. Apróvadállományunk egyik legveszélyesebb ellensége. Közismert fészekrabló és növendékpusztító, az énekesmadarak fészkeiben is komoly károkat tesz. Egész évben vadászható.

11. *Szajkó* (*Garullus glandarius*)

Népies neve mátyásmadár vagy mátyásszajkó. Erdőlakó. Idegen érkezésekor rikácsolásával a környék minden állatát riasztja. A vadállományban

nem okoz nagyobb kárt, inkább az énekesmadarakat pusztítja. Tojásrabló. Tavasszal és nyáron nemigen hagyja el az erdőt, de ősztől a tél végéig nyíltabb tájakon, kertekben is előfordul. Egész évben vadászható.

12. *Szürkegém* (*Ardea cinerea*)

Szürke színű, nagytestű gémféle. Elsősorban halastavak, nagyobb állóvizek környékén fordul elő, ahol telepesen költ. Jelentős károkat okoz a halállományban. Szigonyszerű csőrével napi táplálékánál jóval több halat megsebez, ezért — különösen a mesterséges halastavakon — egész évben vadászható annak ellenére, hogy húsa nem ehető.

Írta: Kristó László

Fényképezték a Nimród Fotóklub tagjai:

Gál Árpád: 5., Nagy György Sándor: 2., 8., 10., 11.,
Somfalvi Ervin: 3., Szalánczy Béla: 1., 4., 6., 7., 12.,
dr. Vizur János: 9.

Lektorálta: Dr. Sinkovits Miklós

Szerkesztette: B. Zsédenyi Judit

© Magyar Diafilmgyártó Vállalat
Budapest, 1987